

תת"ע 2259/05/18 - מדינת ישראל נגד רחל דיאי

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

תת"ע 2259-05-18 מדינת ישראל נ' דיאי
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט נאיל מהנא
מאשימה	מדינת ישראל באמצעות לשכת תביעות תעבורה י-ם
נגד	
נאשמת	רחל דיאי ע"י ב"כ עו"ד יוני שניאור ועידן יעקב

החלטה

לפניי בקשה לביטול כתב האישום בשל טענה מקדמית של "הגנה מן הצדק", בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "חוק סדר הדין הפלילי").

הטענה בקליפת אגוז היא כי יש לבטל את כתב האישום, הואיל וכתב האישום המתוקן כולל רשימת עדים שזהותם אינה ידועה, והואיל והוא הוגש כאשר אין בידי המאשימה את מלוא חומר הראיות להוכחת המיוחס לנאשמת.

העובדות הצריכות לעניין וההליכים עד כה

1. ביום 21.05.17, צולם רכב שבחזקת הנאשמת מבצע עבירה של נהיגה במהירות העולה על המהירות המותרת, בניגוד לתקנה 54(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.
2. במועד ההקראה שהתקיים ביום 02.12.18 ביקשה המאשימה להורות על דחיית מועד הדיון משכך, הדיון נדחה ליום 16.12.18.
3. על מנת להבין משמעות הדברים, אציין כי בקשות דחייה אלו מקורם בהליכים שהתנהלו בבית משפט לתעבורה בעכו בנוגע לתיק העקרוני שהתייחס לתקינות מצלמות מסוג א3 (פל"א 4745-08-13 מדינת ישראל נגד בדראן ואח'). עוד בטרם מתן הכרעת הדין בתיק הנ"ל, הפסיקה המדינה בהנחיית פרקליט המדינה לאכוף עבירות באמצעות מצלמה מסוג א3 עד להודעה חדשה וזאת לאור הקשיים שהתבררו במהלך ניהול המשפט ביחס לאמינות המצלמות. הנחייה זו עומדת בתוקף לעת הזו אף לאחר מתן הכרעת הדין בתיק הנ"ל שניתנה ביום 06.09.18, לפיה זוכו הנאשמים לאחר שבית המשפט מצא כי אמינות המצלמות לא הוכחה.

ואכן נוכח קיומו של ספק ביחס לאמינות המצלמות, ובשל חשש לעיוות דין, בית משפט זה דחה מפעם לפעם, אף לבקשת המאשימה, את הדיונים בתיקים מסוג זה שכבר הוגשו לבית המשפט, עד לגיבוש עמדה סופית של המאשימה באשר לאכיפת עבירות המבוססות על צילום באמצעות מצלמה מסוג א3.

4. כך גם בתיק דנן נעתרתי לבקשת המאשימה והורתי על דחיית מועד ההקראה על מנת לאפשר למאשימה לגבש עמדתה ביחס להמשך ההליכים בתיק. התיק נקבע לתזכורת על מנת שהמאשימה תמסור עמדתה באשר להמשך ההליכים ובאותו מועד הודיעה המאשימה על תיקון כתב האישום, לפיו הוסיפה מספר רב של עדים (כ- 37).

5. חלק מהעדים אותם הוסיפה המאשימה לכתב האישום המתוקן, זהותם אינה ידועה (עדים 35, 36 ו- 37) והיא מבקשת להודיע על זהותם במועד מאוחר יותר. כן נמסר כי החומר הקשור באותם עדים אינו נמצא בשלב זה בידי המאשימה.

טענות הצדדים

טענות הנאשמת בקליפת האגוז

6. ב"כ הנאשמת טוען כי יש להורות על ביטול כתב האישום וזאת בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי שכן לטענתו כל ההליכים בתיק זה עומדים בניגוד לעקרונות הצדק הטבעי שכן התבקשו מספר דחיות בתיק זה על מנת לברר אודות התיק העקרוני שנוהל בבית המשפט בעכו ובסופו של דבר הוא נמצא במצב שאינו יכול לתת תשובה לכתב האישום המתוקן.

7. לטענת ב"כ הנאשמת לאחר מתן הכרעת הדין המזכה בבית המשפט בעכו, עליה לא הוגש ערעור, הודיעה המאשימה כי היא עומדת על המשך ההליכים בתיק זה וכי היא מתקנת את כתב האישום על ידי הוספת רשימה ארוכה של עדים בחלקם אינם ידועים והחומר לגביהם אינו נמצא ולא יכול לעמוד לעיונו. ב"כ הנאשמת הפנה לדברי כבוד השופט דבור סאאב בת"ת 3447/03 **מדינת ישראל נ' סולומון דב** (פורסם בנבו, 11.02.04), לפיו בית המשפט לתעבורה לא יכול לשמש כ"מדף איחסון" בכדי שהמאשימה תחליט חודשים רבים אם היא עומדת על ניהול התיק או לאו.

8. עוד טוען ב"כ הנאשמת כי כתב האישום המתוקן יש בו בכדי לפגוע בהגנת הנאשמת שכן לא ברור היקף חומר הראיות ומה יחסו ועניינו של כל עד לאותו חומר. בנוסף, טוען הסניגור כי מלבד העובדה שחלק מהעדים זהותם אינה ידועה הרי המאשימה בעצמה לא יודעת איזה חומר ערך כל עד מאחר וחומר זה אינו נמצא כעת בידה.

המשמעות היא שהתיק יידחה מפעם לפעם, עד שהמאשימה תשלים את מלאכת איסוף הראיות, השלמת רשימת העדים והעמדת חומר החקירה לעיון ההגנה.

9. ב"כ הנאשמת הפנה למספר החלטות שניתנו על ידי בתי המשפט השונים: 7187-11-15 **מדינת ישראל נ' חבשה** (מיום 05.12.18); 9226-11-17 **מדינת ישראל נ' מוניס** (מיום 31.10.18); 7076-07-17 **מדינת ישראל נ' צוקרמן** (מיום 27.11.18) בהם בתי המשפט דחו את בקשת המאשימה לתיקון כתב האישום מאותה סיבה, וכעת הוא מבקש להורות על ביטול כתב האישום מחמת הגנה מן הצדק.

טענות המאשימה בקליפת האגוז

10. לטענת ב"כ המאשימה, טרם ניתנה תשובת הנאשמת לכתב האישום ולכן לא נדרש אישור בית המשפט לתיקון כתב האישום.
11. ב"כ המאשימה הדגיש כי מדובר במערכת שנמצאה אמינה ומדויקת וחווה הדעת מדברת בעד עצמה. עוד לטענתו, בתיק זה אנו מצויים בשלב ראשוני בלבד שכן הוא נקבע לתזכורת ולא יגרם לנאשמת כל עיוות דין או נזק כלשהו כתוצאה מתיקון כתב האישום.
12. עוד טען ב"כ המאשימה כי פסיקת בית המשפט העליון קובעת סטנדרטים מחמירים לשימוש בהגנה מן הצדק לביטול כתב אישום כגון התנהגות בלתי נסבלת של הרשות, התנהגות שערורייתית שיש בה רדיפה ודיכוי והתעמרות בנאשמת והיא מצדיקה ביטול כתב האישום. לטענתו, אין זה המקרה שלפנינו.
13. לטענת ב"כ המאשימה מדובר בטענה שתתקבל רק במקרים נדירים כאשר המצפון מזדעזע כאשר תחושת הצדק נפגעת (ע"פ 309/98 **מדינת ישראל נ' פלוני** (פורסם בנבו, 07.05.02). לטענתו, תוצאת קבלת הגנה מן הצדק היא כי אין עוד מקום להעמיד את הנאשם לדין פלילי וזאת במנותק משאלת אשמתו או חפותו (ע"פ 2910/94 **ארסנט יפת נ' מדינת ישראל** (2) 353).

דין והכרעה

הגנה מן הצדק

14. המסגרת הנורמטיבית בענייננו נמצאת בסעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי אשר קובע מהם הטענות המקדמיות שניתן לטעון בפתח המשפט. הגנה מן הצדק, מטרתה הבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי והוגן. לצורך קבלת טענת ההגנה מן הצדק די להצביע על אי מתן אפשרות לנאשמת לנהל משפט הוגן, או שיש בניהול המשפט כנגדו פגיעה חריפה וממשית בתחושת ההגנות והצדק. על כך עמד בית המשפט העליון בע"פ 4855/02 **בורוביץ נ' מדינת ישראל** פ"ד נט(6) 776, בקבעו:

"ההגנה מן הצדק הינה דוקטרינה הלכתית המכירה בסמכות בית המשפט לבטל כתב אישום שהגשתו או בירורו עומדים בסתירה לעקרונות של צדק והגנות משפטיות ... עיקר עניינה של ההגנה מן הצדק הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, צודק והוגן. בעיקרון עשויה איפוא ההגנה לחול בכל מקרה שבו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגנות כפי שזו נתפסת בעיניו של בית המשפט. מטרת החלתה של ההגנה היא לעשות צדק עם הנאשם ולא לבוא חשבון עם רשויות האכיפה על מעשיהן הנפסדים..."

בעקבות פסק הדין הנ"ל התווספה לסעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי, טענה מקדמית נוספת, אשר הרחיבה את רשימת הטענות המקדמיות שניתן לטעון בפתח המשפט. בהתאם לסעיף 149(10), מוסמך בית המשפט לבטל כתב אישום אם **"הגשת כתב אישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגנות משפטיות"**

כבר עתה אציין כי במקרה דנן מצאתי לקבל את הטענה כי הגשת כתב האישום עומד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגנות משפטיות וכן כי נפל פגם בכתב האישום המצדיק את ביטולו בהתאם לסעיף 149(3) ו- 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, כפי שיוסבר להלן.

15. בהתאם לסעיף 85 לחוק סדר הדין הפלילי, יכיל כתב האישום את שמות עדי התביעה. רשימת עדי התביעה מהווה חלק בלתי נפרד מכתב האישום; ועל אף שנושאת היא אופי מנהלי בעיקרה - מסירת הפרטים הדרושים להזמנת עדים - יש לה גם משמעות עניינית; על פיה יודע הנאשם עם אילו עדים רשאי הוא לבוא בקשר על מנת לבחון את הזמנתם להעיד מטעמו; ולפיה הריהו מתכן הגנתו, לרבות חקירתם של עדים אלו (ראו: י. קדמי, על סדר הדין הפלילי, חלק שני, הליכים שלאחר הגשת כתב אישום, מהדורה מעודכנת, תשס"ט - 2009, עמ' 925).

לאמור, הוראה זו המחייבת ציון שמות העדים בכתב האישום נועדה לאפשר לנאשם להכין הגנתו באופן הראוי ביותר ובכדי למנוע הפתעות.

16. כידוע, אין להגיש כתב אישום, אלא אם כן מצויות ברשות התביעה ראיות המקימות סיכוי סביר להרשעת הנאשם בעבירות בהן הוא חשוד. על המאשימה לאסוף את כל החומר הנדרש לצורך הוכחת האשמה וזאת בטרם הגשת כתב האישום.

17. בית המשפט העליון כבר הביע ביקורת על התנהלות התביעה בנוגע לכתבי אישום בשל נהיגה במהירות מופרזת (ראו: ע"פ 3583/94 גיל לעדן נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(5) 793), שם הזכיר בית המשפט את הפרוצדורה הנוהגת בתביעות בעבירות מסוג זה לפיה על סמך התצלום של הרכב במכשירים שבידי משטרת התנועה, אם מצביע הוא לכאורה על נהיגה במהירות מופרזת, מוגש כתב אישום. אם מודה הנאשם באשמה, הרי מורשע הוא מיד, ונגזר דינו. רק אם הנאשם אינו מודה באשמה, אזי דואגת התביעה להשגת הוכחות בדבר כשירות מנגנוני המכשירים שבאמצעותם נקבעה מהירות נסיעתו של הנאשם, וראיות אלה מצורפות לתיק החקירה ומוגשות לאחר מכן לבית המשפט. על כך בית המשפט העליון הביע ביקורת **"אין זה נוהג תקין שמוגש כתב אישום, ומשמוזמן נאשם לבית-המשפט על פי אותו כתב-אישום, בלי שקיים בתיק התביעה חומר ראיות לכאורה, החיוני להשגת הרשעה. הדבר כרוך אולי בפתרון בעיות מעשיות וטכניות, אך אלה הם קשיים שניתן להתגבר עליהם, ורצוי שהתביעה תיתן דעתה על כך"**.

18. יש לזכור כי מיד עם הגשת כתב האישום קמה זכותו של נאשם ובא כוחו לעיין בחומר החקירה בעניינו, הנוגע לאישום, המצוי בידי הרשות החוקרת. זכות זו מעוגנת כאמור בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי.

סעיף 74(א)(1) לחוק סדר הדין הפלילי קובע כי :

"הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו; בסעיף זה, "רשימת כל החומר" - לרבות ציון קיומו של חומר שנאסף או שנרשם בתיק שאינו חומר חקירה ושל חומר שנאסף או שנרשם בתיק שהוא חסוי על פי כל דין, וכן פירוט של סוג החומר כאמור, נושא והמועד שבו נאסף או נרשם, ובלבד שאין בפירוט האמור לגבי חומר חסוי כדי לפגוע בחיסיון לפי כל דין; היו בחומר כמה מסמכים מאותו סוג העוסקים באותו עניין, ניתן לפרטם יחד כקבוצה, תוך ציון מספר המסמכים הנכללים בקבוצה;

בבסיסה של זכות העיין בחומר החקירה עומדת זכות היסוד למשפט הוגן, שמשמעותה זכות הנאשם לנהל את הגנתו נגד האישום המיוחס לו כראוי, לאחר שהכיר את מלוא חומר החקירה הקיים בעניינו (ראו: בש"פ 9322/99

מסארווה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(1) 376; בש"פ 1355/98 בן ארי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(2) 1.

19. בענייננו, זכותה של הנאשמת לעיין בחומר החקירה יכולה בשלב זה להיות חלקית בלבד. שכן על המאשימה החובה להעמיד את "חומר החקירה" לרבות את "רשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת והנוגע לאישום". **"ואין נפקא מינה לעניין זה: אם התביעה הסתמכה על "חומר" זה לצורך הכנת כתב האישום אם לאו; או, אם התביעה מתכוונת להסתמך על "חומר" זה במסגרת הדין; או אם התביעה "קיבלה" את ה"חומר" לעיין בלבד; ואפילו המשטרה לא העבירה אותו לתביעה ולא העמידה אותו לרשותה"** (י.קדמי, על סדר הדין בפלילים, חלק שני, הליכים שלאחר הגשת כתב אישום, מהדורה מעודכנת, תשס"ט-עמ' 969).

20. רוצה לומר כי זכות העיין בחומר החקירה היא זכות רחבת כנפיים הנגזרת מן הזכות לחירות ומן הזכות למשפט הוגן (בש"פ 6022/96 מדינת ישראל נ' מזור, פ"ד נ(3) 686; בג"ץ 9264/04 מדינת ישראל נ' בית משפט השלום בירושלים (פורמלי), פ"ד ס(1) 360; בש"פ 2043/05 מדינת ישראל נ' זאבי (פורסם בנבו, 15.09.05); בש"פ 4077/06 שוורץ נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11.06.06)).

21. יפים לענייננו דברי בית המשפט העליון בש"פ 3099/08 דוד אברהמי נ' מדינת ישראל, (פורסם בנבו, 23.02.09) לפיו **"הנאשם זכאי למלוא החומר הרלוונטי כדי שיוכל להכין את הגנתו כראוי, ומניעת העברת חומר רלוונטי עלולה לפגוע לפיכך בפוטנציאל ההגנה שלו"**. עוד יפים לענייננו דבריו של א' ברק במאמרו "כבוד האדם כזכות חוקתית" הפרקליט מא(3) 271, 281 (תשנ"ג-1993), בקובעו כי יכולתו האפקטיבית של נאשם להתגונן וזכותו להליך הינה חלק מכבודו כאדם, המהווה זכות חוקתית.

22. זכות העיין בחומר החקירה ככזו אינה נוגעת אך לאינטרס של הנאשם המבקש להתגונן מפני האישום נגדו, אלא היא בגדר אינטרס ציבורי רחב בתקינות ההליך הפלילי והגינותו ובחשיפת האמת (בש"פ 91/08 מדינת ישראל נ' שיבלי (פורסם בנבו, 13.02.08)).

"המחוקק צירף לחובה להעמיד את חומר החקירה לעיונו של הנאשם, את החובה לציין בכתב האישום את העדים שבכוונת התביעה להעיד. על ידי שילוב שתי הוראות אלה, ממוקדת תשומת ליבו של הנאשם בחומר החקירה שהתביעה הצהירה על כוונתה להביאו בפני בית המשפט. כך יודע הנאשם לחקירתם הנגדית של אלו עדים עליו להתכונן וכן לקבוע קו הגנתו לאור הראיות שהתביעה מתכוונת להביא" (ראו: ע"פ 466/93 שמואל בן יצחק לוי נ' מדינת ישראל, תשנ"ד(2) 353).

23. בענייננו, המאשימה בעצמה אינה יודעת זהותם של חלק מהעדים שהוספו לכתב האישום המתוקן, לדוג' עד מס' 35 **"נציג מטעם היצרן"**, עד מס' 36 **"נציג מטעם חברת מלמתי"** עד מס' 37 **"נציג מטעם מעבדת NMI"**. עוד מוסיפה המאשימה ומציינת בהודעה על כתב האישום המתוקן כי **"ככל שיהיה צורך יכול ויתווספו עדים נוספים ותוגש בקשה נפרדת בהתאם להתקדמות התיק"**, וכי **"עוד מודיעה המאשימה כי שמות העדים 36,36,37 ימסרו בהמשך"**.

מכאן עולה השאלה האם יעלה על הדעת כי יוגש כתב אישום נגד נאשם אשר נדרש למסור תשובתו לכתב האישום וזאת מבלי שידע זהותם הברורה של עדי התביעה ומבלי שיועמד לעיונו חומר החקירה הקשור בעניינו.

24. אדגיש כי כתב האישום בתיק זה הוסב ע"ש הנאשמת ביום 16.09.18 בגין עבירה שבוצעה ביום

21.05.17. יש לזכור כי מצויים אנו בשלבים הראשונים של התיק קרי; שלב ההקראה. ההקראה כרוכה בתשובת הנאשמת לכתב האישום. משהוגש כתב אישום יש לקדם את ניהולו היעיל של המשפט, באופן המבטיח את זכותו של הנאשם להליך ראוי והוגן. כל נאשם זכאי כי ההליך הפלילי המתנהל נגדו יסתיים מהר ככל הניתן, וכן זכאי הוא שלא להיות נתון במצב מתמשך של עינוי דין. זכות זו היא זכות מהותית ותרומה להגשמתה יש בניהול יעיל ומהיר של ההליכים.

25. בית המשפט העליון עמד על זכותו של נאשם כי משפטו יתנהל בזריזות ובמהירות "מימושה של הזכות שלא להיות נתון לעינוי דין הינה מרכיב הכרחי, אך שבו עצמו לא די, להגשמת זכותו של הנאשם להליך ראוי, זכות שלטעמי חוסה היא תחת כנפיו הרחבות של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו" (ראו: ע"פ 1523/05 פלוני נ' מדינת ישראל (02.03.06)).

26. מנוסח כתב האישום המתוקן שהוגש על ידי המאשימה דומה כי כתב האישום טרם הגיע לכדי בשלות מכדי להיות מוגש לבית המשפט ובטח לא באופן המאפשר לנאשמת למסור את תשובתה לכתב האישום ולהניע את עניינה.

27. לאמור, המשך ההליכים במצב דברים זה משמעותו המשך דחיית הדיונים עד לאיסוף מלוא חומר הראיות על ידי המאשימה ובירור זהותם של העדים אותם מבקשת היא להוסיף לכתב האישום, שאז רק תוכל הנאשמת לממש את זכותה לעיון בחומר החקירה שאחרת המשמעות היא כי הנאשמת תצטרך לנהל הגנתה בעיוורון כסומא המגשש באפילה ולא תשכיל לנהל הגנתה בהתאם. על המאשימה להעמיד מלוא חומר החקירה לעיון הנאשמת, והעמדתו לעיון בשלבים לאחר מתן תשובת הנאשמת לכתב האישום ותוך כדי התקדמות הדיונים אינו ראוי ויש בו ללא ספק בכדי לפגוע בהגנת הנאשמת.

28. תמוהה בעיני אמירת המאשימה בהודעת התיקון כי תמסור את שמות העדים בהמשך. "הותר מצב בו בכתב אישום נותרת פתוחה האפשרות, על פי נוסחו, להבאת עדים נוספים, בבחינת הותרת רשימת עדי התביעה פתוחה, אינה מתיישבת עם סדרי הדין ועם הכללים אשר נקבעו, ואשר מטרתם ניהול הליך הוגן ואפשרות לנאשמים להתגונן כראוי מפני כל אשר מיוחס להם" (תפ"ח(מחוזי ב"ש) 33171-05-14 מדינת ישראל נ' משה רובין (פורסם בנבו, 07.05.15)).

29. כפי שכבר אמרתי בהחלטתי בעניין תת"ע 3151-07-17 מדינת ישראל נ' חזון (החלטה מיום 18.12.18), מזכירות בית המשפט איננה "מחסן" של המאשימה בו היא אוגרת את תיקיה, והדבר אינו תלוי ברצונה של המאשימה, אשר מגישה כתבי אישום שאינם מגובשים דיו, ועותרת מפעם לפעם לדחיית מועדי הדיון על מנת לאתר חומר חקירה נוסף.

30. בהקשר זה יודגש כי הגשת כתב האישום בטרם התבררה תמונת הראיות וטרם ידועה זהותם של העדים איננה ראויה שכן ראוי היה כי המאשימה תשלם את מלאכת גיבוש ראיותיה ותעמיד לעיון ההגנה מלוא חומר הראיות המבססות את האישום, ורק לאחר מכן להגיש את כתב האישום כנגד הנאשמת.

סוף דבר

31. בנסיבות אלה, לאחר שמצאתי כי נפל "פגם" או "פסול" בכתב האישום וכן כי הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, אני מורה על ביטול

כתב האישום.

ניתנה היום, ט"ז טבת תשע"ט, 24 דצמבר 2018, בהעדר
הצדדים.